

Goeiemorgen,

Wij zijn Ine Lanckriet en Jeroen De Wolf, beiden leerkrachten in St-Niklaas. Daar geven we les aan de onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) en zijn we opvolgcoach voor ex-Okanners die doorstromen naar het regulier onderwijs. In die laatste functie werden en worden we, net als zovele andere leerkrachten, jaarlijks geconfronteerd met leerlingen die meerdere jaren op onze schoolbanken zitten en 'plots' uitgewezen worden. 'Plots' omdat wij als school of leerkracht zelden of nooit op de hoogte gebracht worden van zo'n uitwijzing: een leerling toont ons in het beste geval het uitwijzingsbevel – waarin staat dat hij of zij binnen de twee weken het grondgebied moet verlaten – of, in het slechtste geval verdwijnt hij of zij gewoon zonder afscheid te kunnen nemen van de klasgroep.

In het najaar van 2013 kwamen twee Afghaanse zusjes in paniek en tranen met zo'n brief naar ons: op dat moment verbleven ze meer dan drie jaar in België, waarvan 2 jaar in het regulier onderwijs. Hun traject kan als voorbeeld genomen worden voor de vele gevallen van jongeren zonder papieren waarmee wij geconfronteerd worden : aanvankelijk is alles nieuw voor hen in België : een nieuwe taal, een nieuwe school, een nieuwe cultuur, een nieuwe klas. Dan volgen jaren van hard werk en vele inspanningen van zowel henzelf als de school. Ze geraken geïntegreerd en steeds meer gemotiveerd om hun diploma te behalen en hier een toekomst verder uit te bouwen, en krijgen dan het deksel op de neus met de boodschap : 'keer terug naar uw land'.

Als leerkracht breekt je hart als zo'n leerling in tranen voor je staat. Je wil niet langer machteloos toekijken op zoveel onrecht. Je wil aan de slag met die frustratie. En net daarom hebben we het initiatief Zonderwijs opgericht met als doel zoveel mogelijk leerkrachten te verenigen om een oplossing te zoeken voor ALLE leerlingen in dezelfde situatie als de Afghaanse zusjes.

Een meer rechtvaardige en eerlijke oplossing dan deze leerlingen terug te sturen naar een land van herkomst waar ze geen of weinig binding mee hadden, geen verdere kans op onderwijs. Een oplossing waarbij angst en bezorgdheid plaats maakt voor hoop en vertrouwen in de toekomst.

Tegelijkertijd wilden we niet alleen focussen op de leerling zonder papieren, maar aangeven dat dit ook voor leerkrachten, medeleerlingen, directies en ander schoolpersoneel moeilijke situaties zijn. Als leerkracht steek je heel wat energie in deze leerlingen om hen vooruit te helpen, te motiveren, te ondersteunen. Als directie stippel je een beleid uit dat rekening houdt met hen.

Leerkrachten en klasgenoten zien geen papieren. Wij zien geen legaal of illegaal. Wij zien een leerling als een andere op onze schoolbanken, die zijn best doet, die gemotiveerd is. We zien iemand, die wij willen helpen, zoals we al onze leerlingen willen ondersteunen.

Ook voor ons, de mensen binnen de school, valt zo'n uitwijzing of verdwijning dus bijzonder zwaar. Het gaat maar om 1 leerling, maar die ene leerling affecteert heel wat andere mensen. En dat niet alleen binnen de school, maar ook daarbuiten – waarover de andere organisaties kunnen getuigen.

Met Zonderwijs verenigen wij dus 'onderwijsmensen' die willen opkomen voor uitgeprocedeerde leerlingen die reeds drie jaar of langer les volgen in België. (De termijn van drie jaar beschouwen wij

als meer dan voldoende om een procedure af te ronden en dit is ook de termijn waarop wij zien dat leerlingen 'hun draai' vinden op school).

We vertegenwoordigen leerkrachten, leerlingbegeleiders en directies uit alle hoeken van Vlaanderen. We komen op voor de rechten van al onze leerlingen zonder papieren, uit lager, middelbaar en deeltijds en hoger onderwijs.

In het lager onderwijs is de problematiek van kinderen zonder papieren vaak nog schrijnender : hoe maak je immers duidelijk aan een kind dat misschien zelfs hier geboren is, EN NIETS ANDERS GEKEND HEEFT DAN ONZE SCHOOLCULTUUR , dat het moet 'terug'keren naar een land dat het niet kent. Waar de 'moedertaal' een vreemde taal is. Waar ze misschien niet naar school kunnen. Wie ooit de docu 'weg van België' zag, van Phara De Aguirre, kan zich er misschien iets bij voorstellen.

Ook in het deeltijds onderwijs vinden we vele leerlingen zonder papieren terug : daar gaat het meer om onbegeleide minderjarigen, die een beschermd statuut genieten tot ze 18 zijn. 18 jaar is voor hen geen reden om te feesten, integendeel. 18 jaar is het moment waarop de politie aan de deur staat. 18 jaar is het moment waarop ze een 'stiel' onder de knie hebben, maar die misschien nooit zullen uitoefenen, noch in België, noch in hun land van herkomst.

We vragen aan onze regering om deze leerlingen tenminste de kans te geven hier hun schoolloopbaan af te maken. We vragen voor hen een duurzame oplossing, hier – en als het echt niet anders kan, in het land van herkomst.

Wij vragen als onderwijzend personeel inspraak in de finale beslissing over deze duurzame oplossing. Zonder ons uit te spreken over politieke doelstellingen, politieke taken en meningen, spreken we vanuit het hart van onderwijs, vanuit het recht op onderwijs voor elke jongere. Leerkrachten, directies, leerlingenbegeleiders dragen mee de verantwoordelijkheid in de schoolloopbaan van elke leerling.

We willen afdwingen dat er zorg wordt gedragen voor de socio-emotionele en intellectuele ontwikkeling van elke leerling. Het afbreken van een schooltraject, past hier niet bij. De emotionele druk voor zowel leerling als leerkracht mag niet onderschat worden. Wat de gevolgen zijn van een gedwongen terugkeer naar een land van herkomst, kan gelezen worden in de studie 'Silent Harm' van Unicef: *uit een bevraging van meer dan 140 jongeren die gedwongen terugkeerden van Duitsland naar Kosovo, bleek dat meer dan 25% suïcidaal was, één derde depressief en drie kwart omschreef de uitwijzing als 'het ergste wat ik ooit meemaakte in mijn hele leven'.*

In de hele benadering en aanpak van deze jongeren ervaren we vanuit het onderwijs dagelijks vaak pijnlijke, schrijnende knelpunten, vaak in strijd met de rechten van het kind. Nu zijn wij de stem van deze kinderen, maar het is de overheid die de eindverantwoordelijkheid heeft: kinderen die dagelijks via een andere route naar huis gaan, uit angst om opgepakt te worden. Kinderen die niet meekunnen op buitenlandse schooluitstap. Studenten in een universitaire opleiding die uitgewezen worden. Kinderen zonder papieren die geen recht hebben op een studietoelage. Voor hen willen we het opnemen.

Zonderwijs streeft naar een duurzame oplossing voor elk van deze jongeren. Onderwijs heeft immers het mandaat elke jongere voor te bereiden op het leven zelf. Daarom steunen wij ten volle de vier voorstellen die samen met het Kinderrechtencommissariaat werden uitgewerkt. Als

leerkracht is het onze hoofdpdracht om onze leerlingen klaar te stomen om deel te nemen aan onze maatschappij, onze taal, onze cultuur. Onderwijs is integratie. Maar welke boodschap geven wij deze leerlingen nu : doe je best, werk hard, leer de taal, hou rekening met onze cultuur... , maar hou je tegelijk klaar om uitgewezen te worden.

Deze tegenstrijdige boodschap willen wij niet langer geven. Wij willen consequent kunnen zijn: doe je best en je wordt beloond, want zo werkt het toch?

Laat de beloning voor deze kinderen een geldig verblijf in België zijn, laat hun toekomst waar deze jongeren zo hard voor werken HIER zijn, en als dat echt niet anders kan, laat hen dan sterker terugkeren met een diploma of getuigschrift in de hand. En laat ons in dat laatste geval investeren in een humaan terugkeerbeleid zodat kinderen erin slagen terug aan te knopen met het leven en de cultuur in het land van herkomst.

Wij willen verder als ervaringsdeskundige deelnemen aan het politiek overleg, we willen samen een duurzame oplossing zoeken. Daarom willen we nog eens benadrukken dat we geen betere partner konden vinden dan het Kinderrechtencommissariaat als 'bewaker van de rechten van het kind'.

We willen ook jullie, volksvertegenwoordigers bedanken om naar ons te luisteren en we roepen jullie op om jullie verantwoordelijkheid op te nemen in het uitwerken van een duurzaam beleid waarbij de rechten van het kind op de eerste plaats komen. En waarbij jullie deze jongeren zien als een volwaardig lid van onze maatschappij.

Ine Lanckriet en Jeroen De Wolf, Zonderwijs

15 juni 2016